

LOTTE OPERAIE 1968-73
(dělnické nepokoje)

Na studentské hnutí navazují dělnické nepokoje. Samotní studenti si totiž dali za úkol „jít směrem k lidu“ (*andare verso il popolo*), aby bylo dosaženo hlubší sociální změny.

Podzim **1969** bývá v terminologii italské historie nazýván **AUTUNNO CALDO**.

Příčiny těchto nepokojů: strnulost (*rigidita*-tuhost, neoheh.) v oblasti severního trhu práce
odcizení (*alienazione*- vyšinutí, šilenství) obyčejných dělníků
zloba jižanských emigrantů (*rabbia*)

Postupně se vyhrocuje **třídní konflikt** (*conflitto di classe*).

Migrace z jihu na sever se sice v polovině šedesátých let utlumila, což bylo dáno reakcí na menší ekonomickou krizi. Ale italská ekonomika se během dvou let zase vzpamatovala: 1967 došlo k **druhé vlně masivní migrace** (kolem 120 000 lidí ročně), která obnovila tlak na struktury velkých měst, což ztížilo proces nutné **integrace**: emigranti neměli kde bydlet, byty byly často bez sociálního zařízení a někde i bez pitné vody.

Přednost ve velkých fabrikách byla dávána především jižanům a navrátilcům ze Severní Evropy.

Lepší **možnosti vzdělání** měly za následek 2 jevy: na jedné straně držela mimo fabriky velký počet mladých lidí, na druhé straně způsobila to, že ti, co vstupovali do továren, nesli si s sebou lepší základ kulturního povědomí a také vyšší uvědomnělost než dřívější zaměstnanci. Proto mezi dělnickými nepokoji Horkého podzimu a lepší úrovní vzdělání bývá viděna souvislost.

I uvnitř továren došlo k **restrukturaci**: vyšší mechanizace
zvýšení tempa práce
rozšíření úkolové práce (*cottimo*-kusová, zakázková)

To vše způsobilo mezi zaměstnanci další rozdíly: vedoucí měli větší moc v rozdělování práce, posílil i dozor nad podřízenými.

K prvním nepokojům došlo nikoli ve velkých fabrikách, ale v okrajových menších továrnách: **Marzotto** ve Venetu. I zde, v tomto tradičním rodinném podniku, došlo k restrukturaci: zavedení nového tempa a metod práce, snížení platů a pod hrozbou asi 400 výpovědí, odbory zde byly velmi slabé...

Dělníci na toto zhoršení pracovních podmínek odpověděli spontánním **protestem**. V noci zaútočili na kanceláře, kde byly uschovány nové dokumenty o rytmech výroby, a zničili je. Uspořádali manifestaci při níž napochodovali do centra města, kde strhli sochu konte Gaetana Marzotta, zakladatele této textilní výroby. Policie zatkla 42 lidí, ale městská rada, převážně DC, se postavila za práva dělníků a větší sociální solidaritu.

Marzotto byl sice ojedinělý případ, ale poukázal na novou atmosféru, která se rozšířila na jaře 1968 v severních fabrikách. Odbory vyhlásily generální stávkou a požadovaly zvýšení platů. Všeobecné nepokoje i na mezinárodní úrovni (Francie) dodaly dělníkům dostatek sebevědomí. Navíc cítili sympatie k studentskému hnutí a jeho **antiautoritářství**.

Studentské hnutí ale v létě 68 zaznamenává velkou **transformaci**. Z univerzit se přesunuli k branám továren, které strážili. Chtěli založit novou **revoluční** levicovou stranu, inspiraci viděli ve francouzských událostech, kde ovšem vyhlídka na revoluci ztroskotala.

Italové nechtěli dopustit stejnou chybu, a proto zdůrazňovali větší potřebu organizace, ideologie, disciplíny a revoluční strategie.

Tak se na podzim 1968 rodí **Nová italská levice** (*Nuova sinistra italiana*), která ovšem není tak nová, jak tvrdí, právě naopak: vrací se k ruské revoluci, a k postupům leninismu a stalinismu...to jsou dominantní modely organizace. Vládne zde duch fanatismu a velmi vysoké disciplíny.

Vzniká tak obrovský počet **revolučních skupin**: *Servire il Popolo* (maoisté), *Avanguardia Operaia* (milano, ortodoxní leninismus), *Movimento studentesco* (Universita di Milano, sympatie se stalinismem), *Lotta Continua* (anarchistická a chaotická), *Potere Operaio* (Torino, Porto Marghera), *Manifesto* (intelektuálové, co opustili PCI).

Cílem těchto skupin je vytvořit skrze svou fanatickou militantní činnost široké **antikapitalistické a revoluční** povědomí uvnitř dělnické vrstvy.

Sektářství, ideologičnost, nebezpečný ambivalentní postoj k násilí.

Snažili se bez jakékoli reflexe aplikovat postupy v Asii a Jižní Americe, nereflektující možné důsledky v kontextu italské společnosti 60.let, která bude stavět takovýmito snahám překážky. Pro tyto skupiny byla socialistická revoluce za dveřmi, a tak se snaží přesvědčit všechny její podporovatele o krátkodobém horizontu takovéto činnosti. Dělníci byly těmito myšlenkami velmi přitahováni.

Dělníci se tedy dali na stranu studentů a společně organizovali aktivity v továrnách: modelem se všem stala **Pirelli** v Miláně, kde dělníci společně s *Avanguardia Operaia* zorganizovali tzv. *Comitato unitario di base* (**Cub** – základní jednotný výbor), který odmítal přílišnou kompromisnost jak odborů tak komunistů. Po několika měsících bitev dělníci zvítězili a vyžadovali změnu poměru mezi kapitálem a prací v Itálii. Požadované změny sahaly od zlepšení podmínek práce (konec úkolové práce, snížení pracovních rizik a snížení prac.tempa) až ke všeobecným otázkám, např.šetření rozdílů v platech mezi dělníky samotnými či dělníky a úředníky. Obyčejní dělníci chtěli být po uplynutí určité doby povýšeni.

Strategie pro dosažení těchto požadavků se neustále vyvíjela a měnila:došlo především k decentralizaci, byla rafinovanější, organizovanější, byly vyvinuty nejrůznější typy stávek (v menších odděleních), takže nadřízení nebyli schopni to uhlídat, navíc byli často fyzicky ohrožováni.

Vše vyvrcholilo v létě 1969 v turínském **FIATu**, kde se vzbouřili dělníci za zlepšení pracovních podmínek. Spojili se zde dělníci se studenty (shromažďovali se na Fakultě medicíny) a vyšli do ulic, kde došlo ke střetu s policií a k násilným bitkám.

Reakce vlády?

1968 volby: mírné změny: DC 39%, PCI dosáhla nejvyššího nárůstu 1,6% a dosáhla tak 27%, PSU (sjednocená soc.strana) dosáhla pouze 14,5%.

Mezi lety 68-72 se vystřídaly rychle vlády levostředé koalice v čele s DC leadrem Marianem **Rumorem**. Museli čelit **krizi** a nebyli schopni nalézt stabilní řešení vlády. Vůdcové DC nemohli zůstat necitliví k situaci, pokusili se nabrat nový kurz: REFORMATIVNÍ. Šlo ale jen o narychlo připravené, málo naprogramované a nedostatečné refomy. Přesto ale došlo konečně k **ustavení regionů 1970** (teprve 22 let po ústavním nařízení, které je předpokládalo).

Vzniklo tak 15 regionů vedle 5 regionů se speciálním statutem (Val d'Aosta, Trentino-Alto Adige, Friuli-Venezia Giulia, Sicilia e Sardegna). Každý region si volil radu, měl širší moc než obce a provincie. Došlo ale k tomu, čeho se středovní a pravicovní politici obávali: vytvoření rudého pásu ve střední Itálii: Emilia-Romagna, Toscana, Umbria.

Další reformou bylo zavedení **referenda**, které se mohlo vyhlásit, pokud si to vyžádá více než 500 000 občanů anebo 5 regionálních rad anebo 1/5 celého parlamentu. Referendem se nemohl ustavit žádný nový zákon, naopak mohlo se rozhodnout jen o odstranění stávajících zákonů.

Tyto dvě reformy přispěly k **decentralizaci** moci a nabídly občanům možnost vykonávat alespoň minimální kontrolu nad rozhodováními, která byla činěna.

Další reformy se dotkly důchodů, a hlavně návrhu zákona o **rozvodu**.

S tím vyšel poprvé Loris Fortuna už v roce 1965. Narazil ale na odpor DC a církevní hierarchie. Laický názor veřejnosti, ovlivněný ligu za rozvod *Legge italiana per il divorzio* (Lid) se postavil na stranu Fortuny. V listopadu 1969 Poslanecká sněmovna schválila zákon 325 hlasy pro vůči 283 hlasům proti. Státním zákonem se stává po delších průtazích až 1.12.1970. Laická Itálie tak dosáhla důležitého vítězství.

LA STRATEGIA DELLA TENSIONE

Poslední reakce/odpověď na *Horký podzim* byla velmi zákeřná. 1969 vybuchla v Národní zemědělské bance (*Banca Nazionale dell'Agricoltura*) na Piazza Fontana v Miláně **bomba** - 16 mrtvých a 88 zraněných.

Ve stejný den vybuchly další dvě bomby v Římě a zranily 18 lidí.

Policie velmi rychle učinila závěr, že to mají na svědomí **anarchisté** a zatkla a věznila dva anarchistické vůdce: jeden strávil nevinně ve vězení 3 roky, druhý za nejasných okolností spáchal při výslechu sebevraždu (skočil ze čtvrtého patra). Ukázalo se, že oba byli nevinni.

Pomalou a neúprosně se začalo rýsovat nové, mnohem více alarmující vysvětlení: důkazy, které policie ignorovala poukazovaly k **neofašistické** skupině z Veneta, jejichž vůdci byli Franco Freda a Giovanni Ventura. Nejvíce starostí však působilo to, že Ventura měl blízké vztahy ke Guidovi Giannettinimu, poručíku z bezpečnostní informační služby SID (*Servizio informazioni della Difesa*) což byl vášnivý podporovatel MSI (Movimento sociale italiano - neofašisté).

Tak vyšel najevo znepokojující fakt, že mezi **členy tajné služby a extrémní pravici** jsou vztahy.

Italská veřejnost, informovaná skvělými analýzami novinářů, byla čím dál tím více přesvědčována, že se osnovává komplot na úkor demokracie. Došlo k sérii atentátů a dalších zločinů, které měly za úkol rozšířit panický **strach a nejistotu**, že brzy dojde ke státnímu převratu. To byla strategie nátlaku (*tensione* - **napětí**), kterou se snažili neofašisté použít. V důsledku těchto událostí vládní opozice, tisk i veřejnost žádala vládu, aby rozjela vyšetřování aktivit tajných služeb. Nejvyšší státní autority však měly snahu to co nejvíce oddálit, s výmluvou na národní bezpečnost. Tak se proces Piazza Fontana táhnul dlouhou dobu. 1981 byli sice neofašisté Ventura, Freda a poručík Giannettini odsouzeni na doživotí, ale hned zase osvobozeni Odvolacím soudem.

V roce 1970 došlo k dalšímu incidentu, který dokazoval pravicové tendence: v noci princ Junio Valerio **Borghese**, velitel za dob Republiky v Salo 1944-45 vyhlášené Mussolinim, se pokusil o **státní převrat**, který vyzněl jako fraška. S hrstkou bývalých parašutistů a lesní hlídkou obsadil na pár hodin ministerstvo vnitra, ale poté se stáhl, aniž by došlo k jedinému výstřelu. Borghese byl sice pouze dobrodruh bez nějaké větší podpory, ale znovu se projevil důkaz o spojení neofašistů s vojenskými silami a tajnými službami.

V sedmdesátých letech se vláda posouvá směrem **doprava**. Ve volbách 1972 padají naděje italské levice, obzvláště PSIUP ztrácí (pouze 1,9% z původních 4,9%). Zato dochází k posílení pravice (*strategia della tensione* přinesla plody): MSI-DN (*Destra nazionale*), poté co absorbovala monarchisty, získala 8,7% (oproti původním 4,4%).

V důsledku toho DC vytváří poprvé koalici **pravého středu**: DC, PLI, PSDI, vedená Giuliem **Andreottim**.

Tato vláda ale nemá dlouhého trvání: vnitřní nejednotnost, nejistota jak čelit hospodářské a sociální krizi...Vláda Andreotti padá v červnu **1973** a vzniká znovu koalice **levého středu**: DC, PSI, PRI a PSDI.